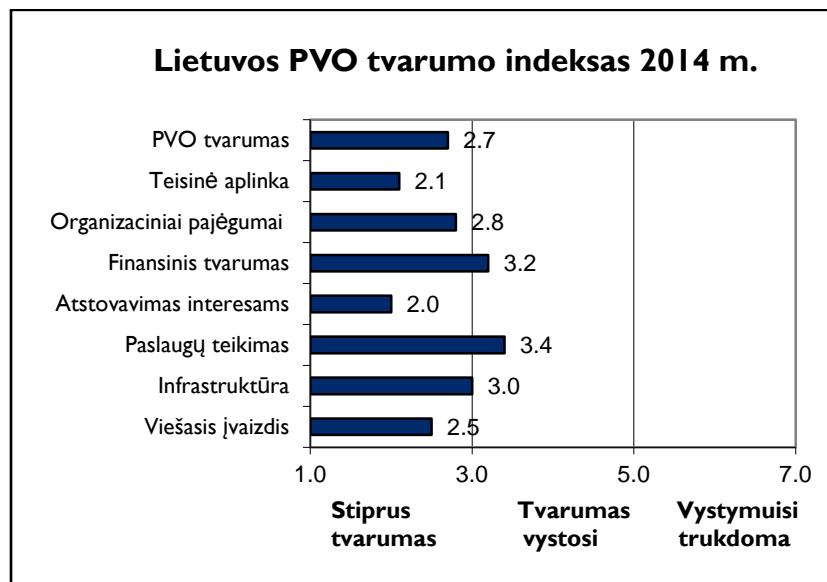
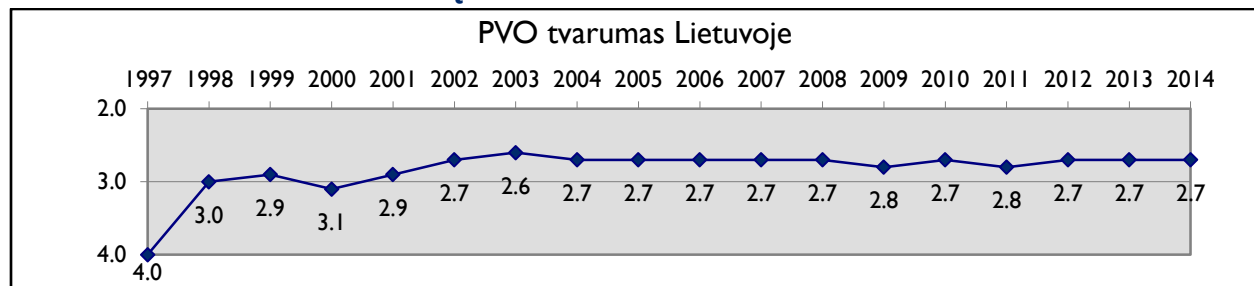

2014 METŲ PILIETINĖS VISUOMENĖS ORGANIZACIJŲ (PVO) TVARUMO INDEKSAS - LIETUVA

2015 m. birželis

BENDRAS TVARUMO ĮVERTINIMAS: 2.7

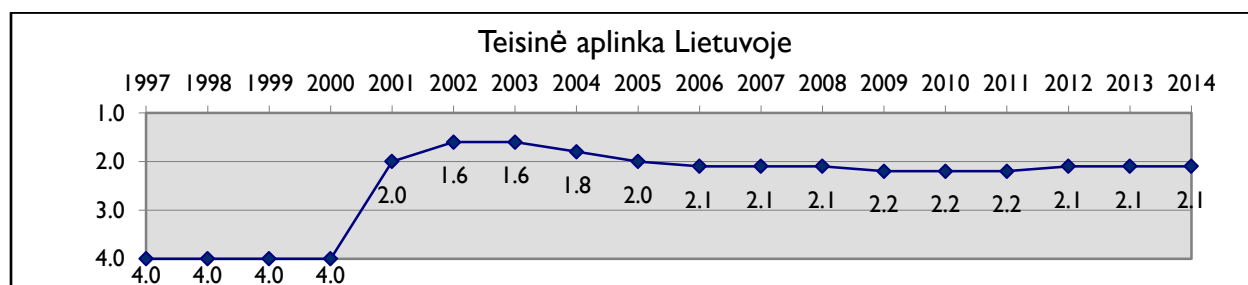
Rusijos karinė intervencija Ukrainoje sustiprino Lietuvos ryžtą ginti laisvę ir demokratijos vertybes. Piliečiai aktyviai reiškė nuomonę socialinėje žiniasklaidoje, o PVO rinko lėšas ir telkė humanitarinę pagalbą Ukrainai. Nors euro įvedimo 2015 m sausio 1 d. buvo laukiama su tam tikru nerimu, nacionalinės valiutos pakeitimas euru nesutrikdė PVO finansų apskaitos ir neturėjo neigiamos įtakos organizacijų gyvybingumui.

2014 metai pasižymėjo teigiamais poslinkiais keliose PVO tvarumo srityse. Nors finansavimo šaltiniams ir toliau trūko įvairovės, PVO sektorius buvo finansiškai stabilus nei ankstesniais metais. Sausio mėnesį

įsigaliojus Nevvyriausybinų organizacijų plėtros įstatymui, baigėsi svarbus PVO teisinės aplinkos formavimo etapas. Vis dėlto kai kurios šio įstatymo nuostatos sektoriuje buvo įvertintos prieštarinčios, ir smarkūs ginčai stabdė tolesnį su PVO teisine aplinka susijusį darbą. Donorams siekiant stiprinti remiamas organizacijas, šių pajėgumai didėjo. Sektorius žengė svarbius žingsnius savireguliacijos linkme, gerėjo jo viešasis įvaizdis.

Valstybės registras neteikia tikslių duomenų, kiek šalyje yra PVO. Kasmet jų įregistruojama apie tūkstantį, o 2014-aisiais registruotų PVO buvo apie 25 tūkstančius. Manoma, kad iš jų aktyviai veikia 10-12 tūkstančių. 2014 m. priėmus Civilinio kodekso pataisas, per ateinančią dešimtmetį Valstybės registre nebeliks neveikiančių organizacijų, tad jo informacija taps patikimesnė. Nors PVO skaičius stabiliai augo, jų veikloje dalyvaujančių žmonių skaičius mažai kito ir sudarė tik apie 9 procentus Lietuvos gyventojų.

TEISINĖ APLINKA: 2.1

2014 m. sausio 1 d. įsigaliojęs Nevvyriausybinų organizacijų plėtros įstatymas šias organizacijas nusako kaip nuo šalies ir vietos valdžios nepriklausomą viešąjį subjektą, kuris veikia savanoriškais pagrindais visuomenės ar piliečių grupės naudai ir nesiekia išimtinai religinių tikslų ar politinių galių. Šis įstatymas reglamentuoja NVO veiklą ir bendradarbiavimą su valdžios įstaigomis, apibrėžia viešosios naudos statusą. Formuoti, koordinuoti ir įgyvendinti PVO politiką įpareigota Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Naujasis įstatymas nekeičia PVO registravimo tvarkos ir veiklos – jos ir toliau registruojasi bei veikia be trukdžių.

Dauguma PVO džiaugėsi, kad buvo priimtas šis ilgai lauktas įstatymas, kadangi jis neleidžia verslo asociacijoms ir tik savo nariams tarnaujančioms organizacijoms, tokioms kaip medžiotojų būreliai ir kalbos mokyklos, naudotis viešaisiais fondais ir kita NVO skirta finansine parama. Vis dėlto kai kurios minėtojo įstatymo nuostatos sulaukė prieštarinčių vertinimų ir sukėlė nesutarimų sektoriuje. Pavyzdžiui, Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacija inicijavo kampaniją prieš nuostatą pavesti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai nustatyti NVO politikos prioritetus, teigdama, kad taip sektorius taptų priklausomas nuo Vyriausybės.

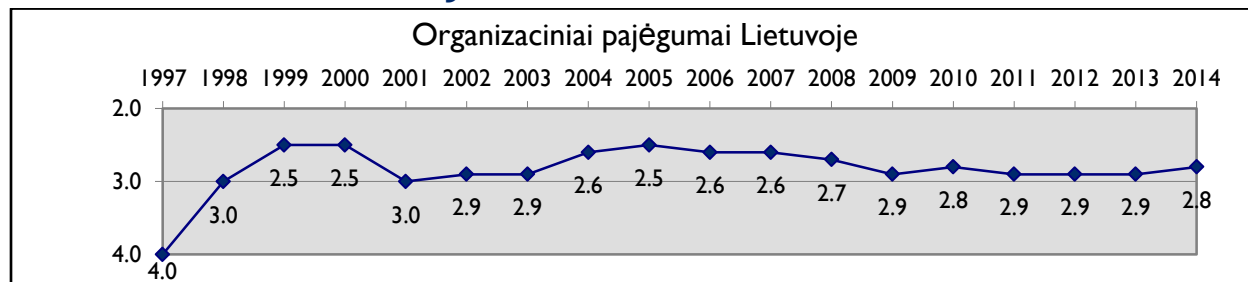
Labdaros ir paramos įstatymas, pastarąjį kartą keistas 2013 m. sausį, numato 15 procentų pelno mokėti paramos lėšas perveidant trečiosioms šalims. Šis suvaržymas tapo aktualus pastaruosiu metu, kai Lietuvos PVO surinktos lėšos demokratijai Ukrainoje ginti buvo apmokestintos 15 procentų pajamų mokesčiu. Dėl šios priežasties Ukrainą pasiekė gerokai mažiau lėšų, nei buvo surinkta.

2014 m. PVO toliau stengėsi, kad būtų priimtas Socialinio verslo įstatymas ir patobulintas Viešųjų pirkimų įstatymas, tačiau tai nepavyko pasiekti. Negalėdamos gauti socialinės įmonės statuso, PVO prarado svarbius lėšų šaltinius, tokius kaip Nacionalinė klasterių programa, kuri finansavo vietos verslo tinklus, diegiančius inovacijas ir optimizuojančius ekonominę veiklą.

Vis dar nėra aiškių atsakymų į kai kuriuos svarbius klausimus, tokius kaip PVO pelno mokesčio prievolė ir PVO statusas viešuosiuose pirkimuose. Pavyzdžiui, PVO privalo mokėti pelno mokesčių, kai pelnas pardavus prekes ar paslaugas viršija 7 240 eurų. Tačiau pelno sąvoka nėra apibrėžta ir dažnai ginčijama, kad į programas ir administravimą reinvestuotos lėšos nepriskirtinos pelnui. Mokesčių inspekcija ir kitos valstybės institucijos pateikia prieštarinčius ir neaiškius atsakymus į šiuos klausimus.

NVO teisės institutas ir NVO informacijos ir paramos centras 2014 m. teikė daugiau specializuotos teisinės informacijos. PVO, kurioms reikėjo konsultacijų teisės klausimais, taip pat galėjo kreiptis į Teisingumo ministeriją. Teisinės informacijos šaltiniai yra lengvai prieinami daugumai PVO, nes didžiąją dalį informacijos galima rasti internete.

ORGANIZACINIAI PAJĖGUMAI: 2.8

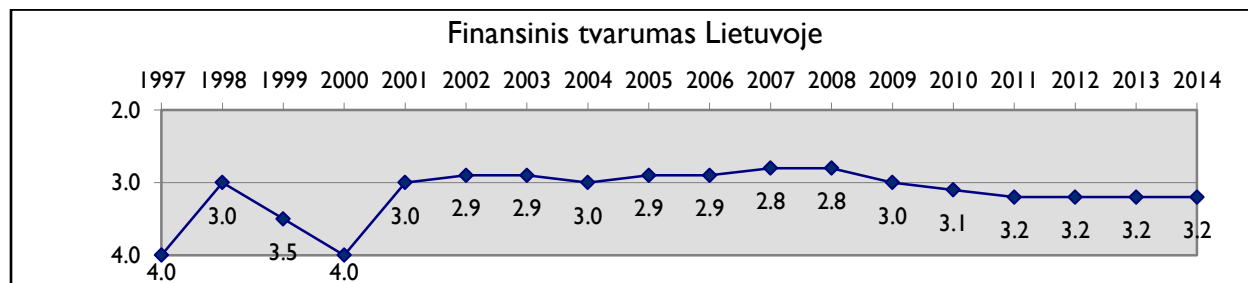
Europos ekonominės erdvės (EEE) ir Norvegijos finansinio mechanizmo programos, taip pat Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa daug dėmesio skyrė paramos gavėjų organizaciniams pajėgumams stiprinti, tarp jų ir strateginiams, lėšų telkimo ir viešųjų ryšių planams kurti bei finansų apskaitai gerinti. Remiant šiemis fondams, apie šimtą PVO gerokai sustiprėjo, nes galėjo įdarbinti projektų ir administracinį personalą, viešųjų ryšių ir lėšų telkimo specialistus. Deja, pasibaigus projektams, šio personalo ateitis lieka neaiški. Fondų parama taip pat padėjo suaktyvinti PVO valdybų veiklą. Dauguma paramos gavėjų pradėjo reguliariai rengti valdybų susirinkimus, aktyvesni tapo ir valdybų nariai. Tačiau apskritai šių fondų finansavimo poveikis sektoriui buvo gana ribotas, kadangi paramą gavo palyginti mažai PVO. Dauguma jų veikia sostinėje ir dar prieš gaudamos minėtų fondų paramą jau buvo tarp stipriausių šalies NVO.

Nors 2014 m. buvo teigiamų pokyčių, PVO personalas tebekelia problemų. Sunkiais finansiniu požiūriu laikotarpiais PVO darbuotojai dažnai dirba už menką atlygį ar visiškai be jo. Jaunimas noriai dirba ir savanoriauja PVO, o verslo organizacijos vis dažniau skatina darbuotojus savanoriškai veiklai. Darbo birža taip pat vykdo savanorystės programas, tačiau PVO trūksta pajėgumų valdyti savanorius, ypač ilgalaikius.

Bendruomenių nariai žino ir palaiko vietos bendruomenių PVO. Daug PVO, tarp jų ir mažos bei vietos bendruomenių organizacijos, aktyviai dalyvauja „Facebook“ bei kituose socialiniuose tinkluose ir pritraukia tūkstančius sekėjų. Pavyzdžiui, gyvūnų globos organizacija „Penkta koja“ „Facebook“ turi 42 tūkstančius draugų.

Vis daugiau Lietuvos PVO naudojami šiuolaikiška kompiuterine įranga ir technologijomis. Vietos bendruomenių organizacijas modernia įranga aprūpino ES fondai, skirti kaimo plėtrai. Verslo organizacijos taip pat PVO mieliau dovanoja įrangą, nei teikia finansinę paramą.

FINANSINIS TVARUMAS: 3.2

2014 metais daugiau nei šimtas PVO, gavusių Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programos, taip pat EEE ir Norvegijos finansinio mechanizmo NVO programos paramą, tapo finansiškai stabilesnės. Liepos mėnesį užbaigus NVO programos antrąjį kvietimą teikti paraiškas, abu donorai baigė skirstyti turimas lėšas – iš viso apie 10 milijonų eurų 130 projektų įgyvendinti. Didžioji paramos dalis teko Vilniuje įsikūrusioms profesionalioms PVO, daugiausia žmogaus teisių organizacijoms, kurios buvo NVO programos prioritetas. PVO, teikiančias paslaugas žmonėms su negalia, finansavo Nacionalinė socialinės integracijos programa, o vaikų dienos centrus per Socialinės apsaugos ir darbo ministeriją parėmė EEE ir Norvegijos finansinis mechanizmas.

Kaimo vietovėse vietos veiklos grupės – vietos valdžios, verslo organizacijų ir PVO asociacijos – vykdė projektus, finansuotus ES 2007-2013 m. paramos lėšomis. Šios grupės, o jų priskaičiuojama penkiasdešimt viena, investavo maždaug 145 milijonų eurų vietos plėtros strategijoms įgyvendinti gerinant gyvenimo kokybę šalies kaimuose. Nors būtina sąlyga finansavimui gauti buvo PVO dalyvavimas projektuose, jų vaidmuo buvo minimalus. Lėšos dažniausiai buvo skiriamos vietos infrastruktūrai gerinti.

Išsiskolinusi vietos valdžia 2014 m. nebeatnaujino vietos bendruomenių organizacijų finansavimo, tačiau Žemės ūkio ministerija joms per metus išdalijo daugiau nei 830 tūkstančių eurų paramos. Didžioji jos dalis buvo skirta viešosioms erdvėms kaimo vietovėse tvarkyti.

2014 metais Socialinės apsaugos ir darbo ministerija tęsė PVO institucinio stiprinimo programą, tačiau jai skyrė tik 760 tūkstančių litų. Truputį padidėjo gyventojų pervesta 2 procentų pajamų mokesčio suma – nuo 43 milijonų litų 2013 metais iki 45 milijonų litų 2014 metais.

Taip pat pagausėjo fizinių asmenų aukų PVO. Svarbiausioje Lietuvos lėšų telkimo internetu svetainėje „Aukok.lt“ ne tik padaugėjo aukotojų, bet ir padidėjo pačios aukos. Išeiviai iš Lietuvos kartais paaukodavo iki 3 tūkstančių eurų. Nors fiziniai asmenys ir toliau dažniausiai aukojo vaikų ir gyvūnų globos organizacijoms, 2014 m. išaugo PVO, paremtų per šią svetainę, skaičius. Statistikos departamento duomenimis ir ekspertų vertinimu, fizinių asmenų aukotų lėšų dalis organizacijų biudžete nekito.

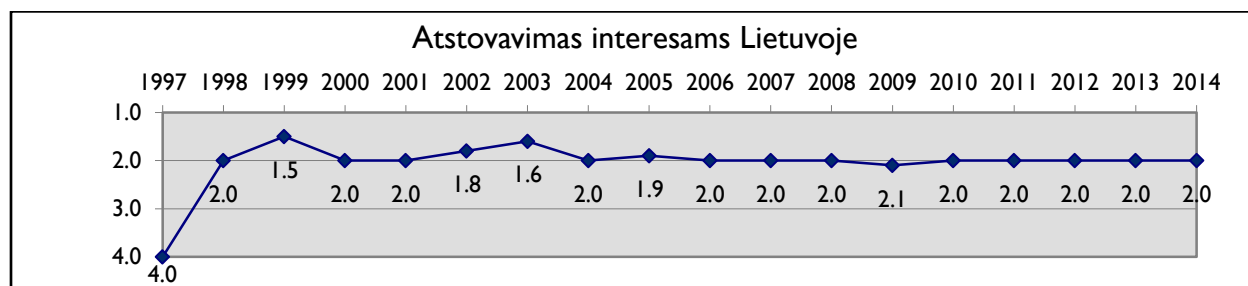
Per Pilietinės visuomenės instituto 2014 m. lapkritį atliktą pilietinio aktyvumo tyrimą 56 procentai respondentų nurodė aukojantys lėšas PVO (per 2013 m. gruodį atliktą tyrimą – 55 proc.) ir 47 procentai teigė savanoriaujantys vietos bendruomenėse (2013 m. – 37 proc.). Paklausti, kodėl neremia PVO, apklausos dalyviai dažniausiai minėjo, kad jų „niekas neprašė“. Didžiosios labdaros organizacijos sėkmingai rinko lėšas, pastačiusios aukų dėžutes prekybos centruose, bet TV kampanijų ir šou metu surinkta mažiau lėšų. „Ledinio vandens kibiro iššūkis“ – virusinė socialinė kampanija, skirta atkreipti dėmesį į sergamumą šonine amiotrofinė skleroze ir raginti aukoti pinigų ją gydančioms įstaigoms, sukėlė viešų diskusijų apie labdarą bei paramą ir parodė, kokių galimybių lėšoms rinkti atveria naujovės.

Įvairių šaltinių duomenimis, lėšos, gautos pardavus paslaugas ar produktus, sudaro nuo 3,5 iki 10 procentų bendro PVO biudžeto.

Vis dėlto PVO finansavimui ir toliau trūksta įvairovės, o ES ir kitų fondų parama ne itin sustiprino PVO finansinį tvarumą. Nors fizinių asmenų skiriama labdara ir didėja, bet jos nepakanka finansavimui užtikrinti per ateinančius dvejus ar trejus metus, kol PVO sektorių pasieks ES 2014-2020 m. paramos lėšos.

PVO privalo kasmet teikti finansines ir mokesčių ataskaitas. Per kelis ekonominės krizės metus sumažėjo sektoriaus galimybės samdyti darbuotojus, todėl PVO trūksta kvalifikuotų finansų apskaitos specialistų. Būtinoms finansų apskaitos ir atskaitomybės procedūroms atlikti dažniausiai samdomi verslo organizacijų darbuotojai. PVO neskiria dėmesio vidiniams finansų valdymo pajėgumams stiprinti.

ATSTOVAVIMAS INTERESAMS: 2.0

NVO įstatymas įtvirtino Nacionalinę NVO tarybą bei savivaldybių NVO tarybas (šios patariamąsias institucijas jau veikė kai kuriose savivaldybėse) ir apibrėžė jų sudėtį ir veiklos principus. Nacionalinė NVO taryba, sudaryta iš dešimties nacionalinių skėtinių PVO ir devynių Vyriausybės atstovų bei vieno Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovo, yra įgaliota atstovauti sektoriui teisėkūros procese ir sudaryti darbo grupes formuojant PVO politiką. Vyksta šios tarybos steigimo procesas, jos įstatų projektas pateiktas suinteresuotoms institucijoms ir visuomenei peržiūrėti. Ekspertų nuomone, priėmus minėtąjį įstatymą, PVO veiksmingiau atstovauja sektoriaus interesams per NVO tarybas.

Vietos lygmens PVO aktyviai dalyvauja ne tik NVO tarybose, bet ir ES „Leader“ programos koordinavimo grupėse, kurios turi įtakos vietos valdžiai priimant svarbius sprendimus ir skirstant lėšas. Šalies lygmeniu, nepaisant Nacionalinės NVO koalicijos lobistinių pastangų, PVO nėra pajėgios daryti įtaką strateginėms finansavimo sritims, tokioms kaip ES struktūrinių fondų prieinamumas ir valstybės biudžeto paskirstymas.

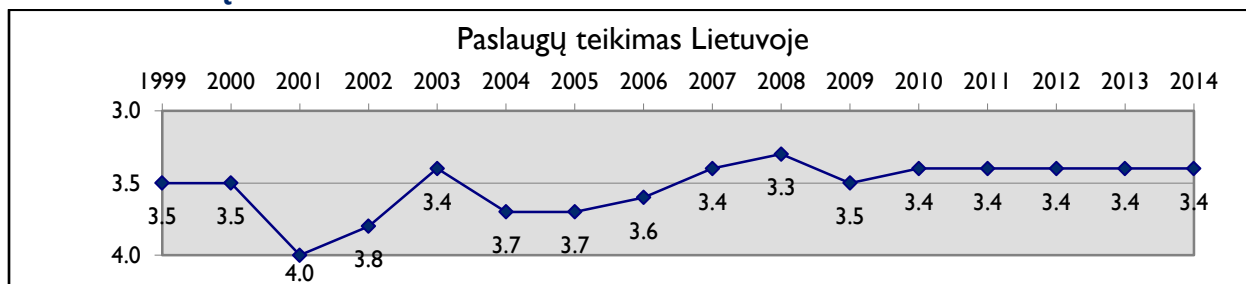
Dažniausiai interesams atstovauja stiprios, seniai veikiančios organizacijos, o šalies valdžia neskatina ir nepalaiko PVO. Tiesa, Žemės ūkio ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, ieškodamos būdų įvairioms problemoms spręsti, noriai konsultuojasi su sritinėmis PVO. Seimo Socialinių reikalų ir darbo bei Švietimo, mokslo ir kultūros komitetai yra palankūs PVO, tačiau ne todėl, kad nori nuolat bendradarbiauti, bet dėl jų vadovų pasirinkimo.

Stiprinti PVO advokacijos gebėjimus – vienas iš EEE ir Norvegijos finansinio mechanizmo NVO programos prioritetų. Programa rengė mokymus svarbiausioms šalies žmogaus teisių organizacijoms apie atstovavimą interesams ir finansavo skėtinių organizacijų rengiamus advokacijos mokymus, taip pat rėmė priemones, stiprinančias PVO įvaizdį Lietuvoje.

2014 m. vyko keletas didesnių atstovavimo interesams kampanijų. Sausio mėnesį psichikos sveikatos srityje veikiančios organizacijos susivienijo prieš sveikatos apsaugos ministro patvirtintą Psichikos sveikatos strategijos įgyvendinimo ir savižudybių prevencijos veiksmų planą. Jos kritikavo šio plano turinį ir skaidrumo stoką. Dar viena plati advokacijos kampanija, surengta rudenį, ragino sparčiau deinstucionalizuoti vaikų bei senelių globą ir psichikos sveikatos priežiūrą, skatinti šeimas ir bendruomenes teikti šias paslaugas. Nors nei viena kampanija nepasiekė akivaizdžių rezultatų, visuomenė daugiau sužinojo apie šias problemas.

2014 m. pagrindiniai PVO teisinės reformos iniciatoriai ragino Vyriausybę priimti lydimuosius teisės aktus, būtinus NVO įstatymui įgyvendinti, tokius kaip Nacionalinės NVO tarybos veiklos ir sudėties nuostatai. Nors priėmus NVO įstatymą buvo planuota dirbti kitose PVO tvarumo srityse, sektoriuje kilę ginčai dėl šio įstatymo trukdė naujoms teisinės reformos iniciatyvoms.

PASLAUGŲ TEIKIMAS: 3.4

2014 m. PVO išplėtė sveikatos priežiūros ir smurto artimoje aplinkoje aukoms skirtas paslaugas. Tačiau apskritai PVO paslaugoms trūksta įvairovės ir naujovių. Dauguma jų yra tradicinės – visų pirma socialinės. Tai vaikų priežiūra, pagalba pagyvenusiems ir žmonėms su negalia. Kadangi PVO turi glaudų ryšį su bendruomenėmis, jų paslaugos atitinka pastarųjų poreikius.

PVO plėtoti paslaugas 2014 m. padėjo kelios iniciatyvos. Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programa finansavo internetinį katalogą, kuris pristato PVO paslaugas ir gaminius. Rokiškio ir Sūduvos vietos veiklos grupės pasiūlė koordinavimo ir viešinimo pagalbą įvairias paslaugas teikiančioms vietos bendruomenių PVO, o Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprisigirdinčius vaikus, bendrija „Pagava“ aktyviai viešino PVO paslaugas ir siūlė jas Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

PVO vis dar neišnaudoja galimybių kooperuotis teikiant paslaugas. Jos konkuruoja tarpusavyje, užuot sutelkusios jėgas didesniems kontraktams sudaryti ir paslaugų kokybei gerinti.

Paprastai PVO paslaugų kaštus padengia subsidijos ar Vyriausybės kontraktai. PVO klientai dažniausiai gauna nemokamas paslaugas arba moka tik nedidelį simbolinį mokestį.

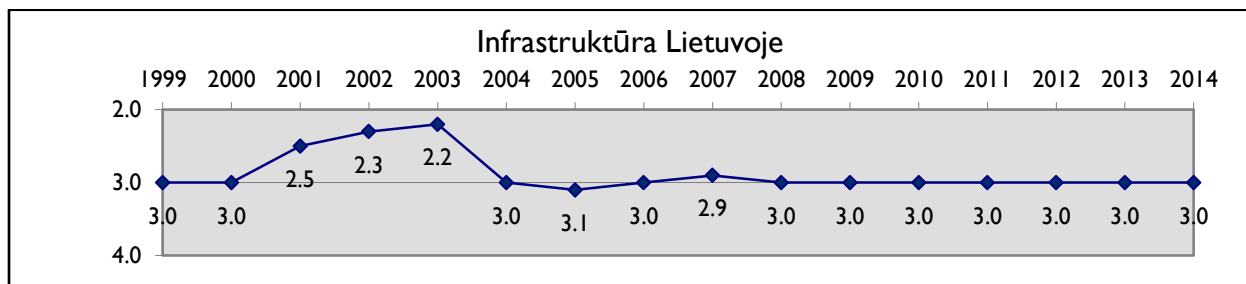
Dėl užsibrėžtų ambicingų tikslų, kuriuos tenka įgyvendinti menkomis lėšomis, prastėja paslaugų kokybė, senka PVO žmogiškieji išteklių ir kenčia reputacija. Pavyzdžiui, savivaldybės pasamdyta gyvūnų globos tarnyba per tris mėnesius išnaudojo metų biudžetą ir nebegalėjo reaguoti į pranešimus apie beglobius gyvūnus ir jais tinkamai pasirūpinti. Todėl kilo gyventojų pasipiktinimas.

Nors klientai, ypač mažesnėse bendruomenėse, vertina PVO paslaugas, vietos valdžia menkai pažįsta PVO ir neatsižvelgia į jų galimybes tenkinti bendruomenės poreikius. Kai kurių savivaldybių administracijos ir PVO atlieka gyventojų apklausas, padedančias sužinoti, kaip žmonės vertina PVO paslaugas.

Pirkti PVO paslaugas Vyriausybei trūksta politinės valios, todėl joms tenka ieškoti projektų finansavimo. Dauguma subsidijų yra skiriamos maždaug septynių mėnesių trukmės projektams. Finansavimo spragos ypač apsunkina nuolatines paslaugas teikiančių PVO, pavyzdžiui, dienos centrų, veiklą. Tikimasi, kad vietos veiklos grupių rengiami strateginiai planai ir Švietimo ir mokslo ministerijos neformalaus ugdymo krepšeliams skirtos lėšos skatins pirkti PVO paslaugas.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos atliktas tyrimas atskleidė, kad PVO negali gauti paramos naujiems produktams plėtoti. Rėmėjai nelenkė finansuoti automobilių ir įrangos įsigijimo, o pačioms PVO trūksta idėjų ir iniciatyvos. Agentūros, valdančios viešuosius pirkimus, dažnai reikalauja kelių metų veiklos patirties, todėl naujos organizacijos, siūlančios alternatyvias paslaugas, negali varžytis dėl Vyriausybės kontraktų.

INFRASTRUKTŪRA: 3.0

2014 m. aktyviau veikė vienintelis Lietuvoje PVO išteklių centras – NVO informacijos ir paramos centras Vilniuje. Jis atstovavo Nacionalinei NVO koalicijai, kai vyko dialogas su Vyriausybe, ir aktyviai dalyvavo diskusijose dėl NVO plėtros įstatymo įgyvendinimo. 2014 m. gruodį šis centras surengė Nacionalinį NVO forumą, kurio metu buvo aptartos pagrindinės sektoriaus problemos. Remiant Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai bei Lietuvos ir Šveicarijos bendradarbiavimo programai, jis ėmėsi rengti NVO duomenų bazę. Centras renka duomenis apie sektorių, gina jo interesus, teikia informaciją PVO, rengia mokymus, inicijuoja teisinę reformą ir skatina NVO tinklaveiką.

Nacionalinė NVO koalicija, kurią sudaro vienuolika skėtinių organizacijų, veikiančių svarbiausiose viešosios politikos srityse, gynė PVO sektoriaus interesus. Šveicarijos ir Norvegijos NVO fondai sustiprino tinklines organizacijas, prisidėjo prie geresnės informacijos sklaidos ir PVO partnerystės. Nacionalinis skurdo mažinimo organizacijų tinklas, Žmogaus teisių koalicija, Nacionalinė NVO vystomojo bendradarbiavimo platforma ir „Globali iniciatyva psichiatrijoje“ išplėtė narių informavimo veiklą. Daugiau NVO dalijosi informacija internete. Neformalus socialinio verslo tinklas „Facebook’e“, jungiantis daugiau nei 500 narių, kas mėnesį kvietė PVO į „gerų idėjų vakarėlius“. Neformalus susitikimai padėjo keistis informacija ir idėjomis, ieškoti įvairių socialinio verslumo iniciatyvų sinergijos.

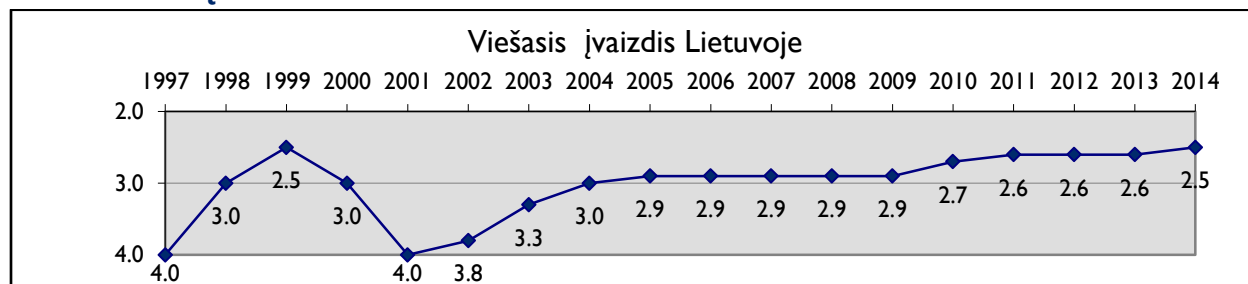
Lietuvoje atsirado keletas privačių fondų. „Viltis Vikonda“ fondas, garsaus krepšininko Lino Kleizos ir olimpinės čempionės Rūtos Meilutytės labdaros ir paramos fondai parėmė vaikams skirtas iniciatyvas, o Europos Parlamento nario Antano Guogos paramos fondas suteikė 30 tūkstančių litų paramą Maisto bankui.

Norvegijos ir Šveicarijos NVO fondai finansavo daug mokymų, tačiau jie kartais persidengdavo ir ne visuomet buvo naudingi. Trūko PVO praktinių mokymų apie apskaitą ir viešųjų pirkimų procedūrų taikymą.

Sustiprėjo PVO ir policijos bendradarbiavimas. Policija nukreipė smurto artimoje aplinkoje aukas į trylika PVO administruojamų ir Vyriausybės finansuojamų paramos centrų. Rugpjūčio mėnesį policijos generalinis komisaras apdovanojo organizaciją „Baltosios pirštinės“ už jos pagalbą kovojant su korupcija per rinkimus, stebint ir pranešant apie galimus rinkimų procedūrų pažeidimus.

Didžiosios Lietuvos labdaros organizacijos su verslu vis dažniau bendradarbiauja elektroniniu būdu. Vis dėlto sektorių bendradarbiavimas nėra nuoseklus, dažniausiai tai vienkartinės iniciatyvos ar projektai. Nors tokių projektų daugėja, tik nedidelė jų dalis paskatina ilgalaikę partnerystę.

VIEŠASIS ĮVAIZDIS: 2.5

EEE ir Norvegijos finansinio mechanizmo NVO programa daug dėmesio skiria remiamų organizacijų įvaizdžiui stiprinti. Konsultacijos ir viešųjų ryšių mokymai padėjo interesams atstovaujantioms ir žmogaus teisių organizacijoms tobulinti komunikavimo įgūdžius. Tačiau, kaip pastebėjo Socialinės integracijos institutas, žiniasklaida ir visuomenė buvo šališkos, nusiteikusios prieš kai kurias pažeidžiamas grupes, pavyzdžiui, romus, ir jų teises ginančias organizacijas.

PVO buvo aktyvios socialiniuose tinkluose – juose aptariamos aktualios temos ir jaudinančios istorijos dažnai patekdavo į žiniasklaidos priemones. PVO veiklą nušvietusi populiarė savaitinė Žinių radijo laida „Žmogus žmogui“ gerino jų įvaizdį, padėjo pritraukti žymių Lietuvos žmonių, kurie noriai atstovavo PVO ir jų programoms. Pavyzdžiui, žinoma aktorė viešino asociacijos „Viltis“ Dauno sindromu sergančių vaikų socialinės integracijos programą, o šalies Prezidentė dalyvavo Maisto banko kasmetinėje maisto rinkimo akcijoje prekybos centruose ir ragino kitus prisijungti.

Stipriausios šalies PVO, tokios kaip „Gelbėkit vaikus“ ir Maisto bankas, toliau rinko lėšas TV kampanijų metu, tačiau TV labdaros šou sąlygos tampa vis nepalankesnės PVO, todėl abejojama tokio bendradarbiavimo perspektyvomis. Pavyzdžiui, TV prodiuseriai atsisakė demonstruoti šou parėmusių bendrovių pavadinimus ir logotipus. Deja, be verslo paramos labdaros organizacijos neįstengtų parengti TV šou.

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos kampanija prieš NVO plėtros įstatymą išryškino nesutarimus sektoriaus viduje ir patraukė žiniasklaidos, Vyriausybės ir šalies Prezidentės dėmesį. Tačiau ginčai dėl šio įstatymo nepablogino visuomenės ir Vyriausybės nuomonės apie PVO. Kaip rodo Pilietinės visuomenės instituto atliktas pilietinės galios indekso tyrimas, 37 procentai Lietuvos gyventojų mano, kad PVO gina jų interesus, o 50 procentų Vyriausybės atstovų tiki, kad PVO atstovauja visuomenės interesams.

Verslas rodė iniciatyvą bendradarbiauti su keliomis gerai žinomomis organizacijomis, tokiomis kaip „Gelbėkit vaikus“ ir Maisto bankas, ir tai padėjo formuoti požiūrį į PVO kaip į lygiavertes partneres.

2014 metais sustiprėjo sektoriaus savireguliacija. Grupė institucijų, tarp jų kelios verslo asociacijos, „Transparency International“ Lietuvos skyrius, Kauno technologijos universitetas ir Finansų ministerija, paskelbė skaidrumo iniciatyvą „Jonvabaliai.lt“, kviečiančią PVO ir verslo organizacijas informuoti visuomenę, kaip naudojamos Europos Sąjungos fondų lėšos. Nepaisant šios iniciatyvos, kuri padidino sektoriaus etikos standartus, vis dar nedaug PVO viešai skelbia finansines ataskaitas. Keletas PVO pradėjo skaidrumo iniciatyvą – išpareigojo skelbti finansines ataskaitas internete ir pakvietė kitas PVO sekti jų pavyzdžiu.

Pilietinės visuomenės organizacijų tvarumo indeksas (*The Civil Society Organization Sustainability Index* arba *CSOSI*) yra esminė analitinė priemonė pilietinio sektoriaus Vidurio ir Rytų Europoje ir Eurazijoje (E&E regione) vystymuisi vertinti. Jau aštuoniolika metų juo vertinama šio sektoriaus pažanga dvidešimt devyniose šalyse. Indeksu tiriama bendra pilietinės visuomenės padėtis, daugiausia dėmesio skiriant PVO teisinei aplinkai, organizaciniams pajėgumams, finansiniam tvarumui, atstovavimui interesams, paslaugų teikimui, infrastruktūrai ir viešajam įvaizdžiui. Kiekviena sritis vertinama nuo 1 iki 7 punktų, kai 1 reiškia labai aukštą lygmenį, o 7 – žemiausią. Indeksą rengia JAV Tarptautinės plėtros agentūra, bendradarbiaudama su vietos organizacijomis kiekvienoje indekso šalyje.

Jeigu pageidaujate išsamesnės informacijos, prašom kreiptis į VšĮ „Bendruomenių kaitos centras“ elektroniniu paštu bkcentras.lt.

Angliškoji 2014 metų PVO tvarumo indekso Vidurio ir Rytų Europai ir Eurazijai versija skelbiama tinklalapyje <http://www.usaid.gov/europe-urasia-civil-society>